

FOGAK és teljes fogcsokorok
szájpálás nélkül,
a gyökerek eltá-
volítása följelgés
Specialista fog- és szájbetegségeknél.

FOG -tömések, arany
fogkoronák és
aranyhíjak. Lar-
tis pontellán, és
aranytömések. Tis évi jóállással.

FOG -huzás teljes érzéstelen-
tással; hasznavehetően,
rég fogorvosok által kikötök
Vidékük egy nap alatt
kielégítettnek. — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDŰS JAKAB
fogorvos, egyetemi orvostudor,
Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

SZŐLŐTELEPÍTŐK

becses figyelmébe ajánlva a leg-
jobb és lekválóbb fajtszta egy
és két éves dűsgyökereket

szőlőoltványok,
továbbá Nova és Delaware,
valamint többfajta egy, és két éves
dűsg, ökeres legszebb direkttermő

szőlővesszők,
melyek minden szőlőbetegségnek
ellenállanak és túlbőtermők. Készlet nagy mennyiség.
Arjegyüket ingyen és bérmentve küld. — Cím:

Első nagyváradi NOVA szőlőoltványtelep központi irodája
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Pénzét

vissza-
fizetem, ha
tyukszem-szemölcs,
bőrkenőnyedőseit: a-Ria-balsam
három nap alatt fájdalom nélkül
gyökereitől ki nem irtja. Ezreke
menő hátr- és kőmődratok. Ára
104116 levéllel 2.40 K üvegenként,
3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K.
KEMÉNY, Kassa I. Postaútk 12/123

Yes-Qui-Si

a czime annak az előnyö-
sen ismert folyóiratnak,
melyből a legkönnyebben és
leggyorsabban lehet biztos
sikerrel megtanulni az
angol, francia és német
világnyelveket. Mutatvány-
számot ingyen küld a Yes-
Qui-Si kiadóhivatala Buda-
pest, III., Lajos-utca 92.

EXHUMÁLÁSOKAT

jutányosan anyagi kezesség
mellet eszközölünk

SZENDE ÉS SZABÓ

IV., Károly király-út 4.
Interurban telefonszám 51-02.

KULTURA ÉS TUDOMÁNY

új kötete:

VILÁGPOLITIKA

A világtörténet legujabb fejezete

(1871—1914)

Irtja

BALANYI GYÖRGY dr.

kegyesrendi tanár

Főbb fejezetei: A hármasszövetség előzményei.
A hármasszövetség kora.
Bekerítő politika.
Utolsó erőpróbák.

Ára kötve 6 korona.

A Franklin-Társulat kiadása. * Kapható minden könyvkereskedésben.

MAGYAR KÖNYVTÁR Szerkeszti

897—898. szám

SZINI GYULA

ELBESZÉLÉSEK

Ára 80 fillér.

A Franklin-Társulat kiadása. * Kapható minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete

„A vadászeb”

czimű ebtennyésztségi szaklap.

Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Szerkeszti: Iovag KERPELY BÉLA.

Előfizetési ár mindkét lapra:

egész évre 20 K és 4 K háborús pótdíj összesen 24 K
fél " 10 " 2 " " " " " " 12 "
negyed " 5 " 1 " " " " " " 6 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.
(Franklin-Társulat.)

Második kiadásban jelent meg:

KÓBOR TAMÁS

BUDAPEST

czimű regénye

Budapest társadalmának hatalmas realizmussal
megrajzolt keresztmetszeti képe

Ára 8 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

új könyve:

EGYMÁS KÖZT

Tartalmaz 30 novellát

Ára 8 korona

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT

Kapható minden könyvkereskedésben.

40. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER HÓ 6.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetéseikhez a postailag meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

ÚSZKÜB EGYIK UTCÁJA, A HOL MOST BEVONULTAK AZ ENTENTE CSAPATAL. — Jelfy Gyula felvétele.

PÜNKÖSDI PRÉDIKÁCIÓ

REGÉNY. — IRTA HAVAS GYULA.

I.

A májusi este túledes és szinte fullasztóan illatos csendjében sötétben állt a kollégium, elhagyottan és idegenül. Komor homlokzatára halvány fényt hintett egy ívlámpa, mely távolabb, a Csokonai-téren égett, nyugtalanul sercegezve. És a tér felől, rikoltó fényességek közül, a mozi ideges csilingelése hallatszott kitarítóan. A kollégium hallgatagon és zárkózottan állt, csak a második emelet valamelyik ablakából szállt ki halkan egy hegedű keserves és tétova síránkozása. A földszinten három ablak világosságában élesen feketéltek a vasrácsok.

A kollégium előtt, a kertben két teológus sétált, csendesen beszélgetve, a két Hajnal-fü. Hosszú, fekete kabátjukban csaknem teljesen egyformának látszóttak a sötétben. A galambok szobránál megálltak. János leült a padra, György, a ki magasabb volt valamivel, előtte állt és a perczben úgy tűnt fel, mintha árnyéka lenne a barátjának. Ő maga is erre gondolt, miközben titkolt türelmeséggel figyelt a másik könnyed és kellemes csengésű hangjára:

— Sajnálom, hogy belementem ebbe a vitába. Semmi kedvem ahhoz, hogy érveket vagy adatokat hozzak fel, támogatni véleményemet. Különböző biztositak, hogy a kollégium lesz az utolsó alkalom, a mikor az úracsora lényegére gondolok. Őszintén megvallva, később egyetlen gondom lesz, hogy minél szebb gesztussal nyújtsam át a kenyeret a híveknek és minél ünnepélyesebb pózzal nyomjam a kezükbe a serleget. Hidd el, ez nagyon fontos a mi pályánkon...

Györgynek a legkevésbé sem tetszett ez a beszéd. De nem tudott és nem is akart rá felelni. Elfajta vitáikban, a miket csak ritkán és inkább a könnyebb tanulás kedvéért, mint komoly cselell folytatott, mindig ő állt távolabb a vallás szempontjaitól és a dogmái alapoktól és mégis János volt az, a ki végeredményében félvállról, sokszor czinikusan beszélt ezekről.

Most hirtelen elhallgatott, mert siető léptek közeledtek. A bokrok mögül hórihorgas alak tűnt elő, egy pillanatra megállt, aztán vidáman kiáltott fel.

— Tudtam, hogy itt lesztek! Gyertek hamar, mert megint leszavaznak bennünket.

Roppant ügybuzgó hangon beszélt és mozgékonyágával már ragadta is őket magával. És míg a kollégium felé siettek, György a három világos ablakra nézett.

— Hát még mindig tart az ülés? — kérdezte sajtárságos, kissé fátyolos hangján.

Halkan nyitotta be az ajtót, a mely mögött a Kollégiumi Irodalmi Társaság tartotta ülését. Szaváló-verseny volt s az egyik pályázó éppen most dörögte el a «Visszavárlak» című költeményét. A természet ünnepélyes és várakozó csend ült meg, halk köhögésekkel és a bírálói készülvők torok-reszeléseivel.

A hátsó padokban csendes mulatozás zaja támadt, a mint a hórihorgas filozofert és áldozatai, a Hajnal-fiúk, lábujjhegyen, hosszú, ugrászerű lépekkel a fal mellett hátrafelé lopakodtak.

A szaváló végleg eszmélt már a költemény hangulatával és kissé diadalmasan nézegett körül, egyúttal már kihívóan is a kritika felé.

Kínos szünet után egyszerre ketten álltak fel, a miből nagy mulatság támadt. Mert udvariaskodva és kételkedő névre egymásra, néhány pillanatra felül, félig álló helyzetben mozogódtak, mint mikor két ember találkozik s egy irányban akarva kitérni, szinte tánczoknak egymás előtt. Végül aztán mindketten egyszerre leültek, azzal a szándékkal, hogy átengedik a másiknak az elsőbbséget, mire egy harmadik állt fel és beszélni kezdett. Közben merően lengett a padra, a hol titokzatos vonalakat húzta a czeruzájával.

— Rövid leszek, — mondotta és erre nevetés tört ki, minden ok nélkül.

— Csak arra akarom felhívni a figyelmet, tisztelt kör...

— Társaság! Társaság! — kiabáltak többen.

— Nem vagyunk a gimnáziumban!

— Ez egy egészen vékony, nőies hang kiáltotta. Általában ezzel mindenki igen nagyra látszott lenni.

— Hát társaság, no! — mondta a bíráló és zavarba jött. — Csak arra a ma már ürügyetlenné anomáliára akarom felhívni a figyelmet, hogy az igen tisztelt szaváló úr mindenütt szünetet tart a sorok végén, még ha nem is ott végződik a mondat...

Hangos ellenkezések fakadtak ki.

— Nem igaz! — kiáltották néhányan méltatlankodva.

A szaváló kéjesen mosolygott. Érezte a társaság hangulatából, hogy már övé a tizkoronás pályadíj. A katedrán ülő elnök azonban csendet intett kezével:

— Felszólított a tisztelt tagokat, hogy óvakodjanak a társaság méltóságát sértő kifejezésektől!

Csend lett és a bíráló, felhasználva az alkalmat, s mert már semmi mondanivalója sem volt, majdnem sértődötten szólt:

— Kérem, én óvakodok!

— Hiszen nem is önnek mondtam, — szólt az elnök.

— Akkor nincs más megjegyzésem — mondta a bíráló bizonytalanul és míg leült, egyszerűen meg is fordult maga körül és szénézett, keresve az utódot, hogy elterelje a figyelmet dicstelen szerepléséről.

A következő szónok hosszasan és áradozva méltatta a szaváló érdemeit.

— Különösen szép volt az a részlet — mondotta, — a mikor a költemény második része után a hangja leereszkedik, már tudniillik, úgy értem, hogy a szaválónak a hangja és szinte egészen lágy lesz. Az ilyen dolgok különben is nagyon megfelelnek a Kó-a hangjának és az a része a szaválóknak valóban, igen tisztelt társaság, igazán, hogy úgy mondjam, nagyon szép volt...

Alig fejeződött be a bírálat, felpattant egy szöke és merész orrú fiatalember és csendes hangon, de a legnagyobb meggyőződéssel kezdte:

— Tisztelt társaság! Az előttünk elhangzott igen tisztelt szaváló...

Ut megakadt egy pillanatra, mert nagy nevetés tört ki. Érezte, hogy hiba van valahol, de a helyreigazítást, a mi eszébe jutott, hamar elvettette, mert akkor így szólt volna a mondat: az előtünk elhangzott igen tisztelt szaváló...

Tehát folytatta:

— Kiáltó példája annak, hogy a régi szaválóiskola teljesen esdőtlen mondott...

Nagy zaj keletkezett:

— Hóhó!

— U-asítsa rendre!

Néhányan, a kik csak az ilyen percek hangulatáért jártak ide, a padot kezdték verni diszkretnen.

Egyébként a merész kijelentés indokolása már sokkal komplikáltabb és bizonytalanabb volt. A tagok szörnyen ünták a dolgot és különben sem volt rokonszenves előttük a bíráló. Állandóan közbeszólásokkal zavarták és sürgették a szavázást.

Ez volt a csemegeje az egész ülésnek. Megválasztották a bizalmi férfiakat, komoly és hozzáértő embereket, a kik kellő buzgósággal tudták hűgálni a vonásokat a táblára felírt név után, a szerint, hogy az elnök melyiket olvasta fel a céduláról. A társaság most pártokra oszlott, külön csoportokra verődtek össze s hangos felhordulásokkal és éljenzésekkel kísérték a szavázás menetét.

Viharos tombolás tört ki, a mikor már csak egy pár cédula hevert árván az asztalon és nyilvánvaló volt, hogy ezek már nem változtat-

hatnak a táblán álló arányon, mely a hivatalos jelölt győzelmét mutatta.

A hórihorgas keserűen és megvetéssel nézett körül s elkészönt a Hajnal-fiúktól és jelöltjétől, a nagyhajú és sovány jogásztól, a ki egy Ady-verset szavalt a versenyben. Azután méltatlankodva távozott.

A győztes párt a Kék Macskába vonult, ünnepelni a pályanyertes szaválót.

Hajnal György még elkísérte barátját, a ki kinn lakott a városban, azután visszaindult a kollégium felé. Az utcák már elcsendesedtek, a kollégium ablakai vakítóan bámolták a nagytemplom komor és hatalmas monstrumát. A Csokonai-téren már kialudt az ívlámpa és egy elkésett villamos száguldott keresztül, mintha azért sietne, hogy ne zavarja sokáig ezt a halott nyugalmat. Csak a mozi világított kisértően és züllötten, mint a profán élvezetek kárhóztos tanyája ezen az egyházi környéken.

Hűvös, fűszeres illatú szél jött valahonnan. György megállt a téren és őszlebb húzta kabátját. Nem volt kedve lefeküdni, céltalanul nekivágott a legközelebbi utcának. Léptei síváron kongtak el a hallgatag ablakok alatt és hosszú, fekete kabátja groteszk mozdulatokkal, sötétben lobogott a szélben.

II.

Jóval elmúlt éjfél, mire hazavetődött. Fáradtan ballagott fel a korhadó falépcsőn, egy magányos lámpa árva fényében és az árnyéka torz és félszeg eltoldódásait figyelte a falon.

Sokáig nem jött álom a szemére. Emlékezete a Jánossal való beszélgetéseket idézte fel és némi irigységgel gondolt barátjára. Maga előtt látta gondtalan, derűs fényű kék szemét, halotta könnyed, felületes szavait s míg szeretettel és ragaszkodással gondolt rá, mégis valami érthetetlen félelem és riadt borzongás futotta át és nem tudta miért, igyekezett elfizni őt képzeletéből. De mindig visszatért hozzá és ha más irányba akarta terelni gondolatait, összebonyolultak és ellenérthetetlenül, homályosan ágaztak szét valami törpe, fájdalmas zavarban.

— Hiszen úgy van, neki van igaza — gondolta bizonytalanul és erősen lehuntya a szemét, — nem fontos, hogy mit hiszek és mit nem és senki sem törődik azzal, a mit gondolok. De hát van-e egy tiszta és világos pont, egyetlen ragyogó fényesség, a mely fellobog, ha felé fordulunk, kigyúlva, mint egy fátyka a sötétben?

— Vagy csakugyan az a fő, hogy kerüljön valahol egy kedves és fehér paplak, virágokkal az ablakokban és öreg fákkal a kertben, a mik alatt szépen meg lehet öregedni, várni vasárnap a harangszót és csendes párosszal elmondani újra és újra ugyanazt és hallgatni a komoly zsoltárok ódon zengését?...

Csendes és tündő vergődéssel feküdt mozdulatlanul. Egy pillanatra úgy érezte, végtelen tisztaságban, az egyetlen igazság isteni, derűs fényében lát tündökölni minden dolgokat, felül-emelkedve önmagán és mindenben. És nem vette észre, hogyan fűlt ez a lázas ragaszkodás lassan a kétség és bizonytalanság homályába és hogyan tűnt fele kódos zűrzavar sötét hátterén a János arca, mint egy nyugalmas és mégis nyugtalanító mosoly, idegen és távoli derű érthetetlen fölényével. Őntudatlanul is vágott rá, hogy feligya magába azt a levéget, a melyből ez a derű sugárik, mintegy narkotizálva magát az idegen élet és idegen nyugalom átérésével. De csak egyre nyugtalanabb lett.

Nagy összevisszaságban gyermekemlékei remegtek fel, és diákkorára gondolt, az izmos és napugaras nagykún városokban. Akkor sokat tanult és tiszta és boldog volt és játékdélutánokon édes szédületben hevert a tavaszi mezőn, figyelve a szélmalom nesztelen és lágy forgását. A vallástán, igen, akkor nagyon szerette a vallást. A tanár betűről-betűre követte a lezket és e miatt mindenki elégedetlenkedett, de

HAVAS GYULA.

1893—1918.

A «Pünkösdi prédikáció» című regényünk ifjan elhunyt szerzője.

Mai számunkban új regényt kezdünk közölni, a melynek szomorú aktualitása is van. Szerzője, Havas Gyula fiatal íróársunk, ez első nagyobb terjedelmű munkájának megjelenését már nem érthette meg, néhány nappal ezelőtt, szeptember 27-ikén meghalt.

Nagyon fiatal volt, mindössze huszonöt éves, a nagyközönség szélesebb rétegeiben még nem ismerték, egy szűkebb érdeklődő kör azonban úgy tekintett rá, mint fiatal irodalmunk egyik legszebb reményesére. A háború is a kadályozta érvényesülését. Nagyon megszenvedte a háborút. Még az elején sorozták be katonának, a kárpáti harcztérre került, kétszer is megsebesült s harmadszor súlyos tüdővészhuruttal jött vissza a harcztérről. Azóta folyton betegkedett, a nyáron levette a lábáról a betegség s igen nagy kínok között halt meg tuberkulózisban.

Tehetsége halála előtt rövid idővel fejlődött erősen. Már egész fiatal korában is szép, finom verseit olvastuk, az utóbbi időben a hangja kiszélesedett, érzelmi elmélyültek, nyelvének sajtárszerű zengése lett. Hogy milyen értékek rejtőztek verseiben, azt majd csak ezután fogjuk megismerni szélesebb körökben, ha e versek könyvalakban is megjelennek. Hitünk szerint a ma egész fiatalok között alig van egy is, a kinek tehetsége az övével mérhető. Néhány novelláját is olvastuk, a melyek szintén mutatják, mi lehetett volna belőle, ha megmarad az életnek. Megvolt benne az élesen és tisztán látás nem mindennapi adománya, az élet képei erős tükrözéssel újulnak meg írásiban, különösen feltűnő volt bennük az előadás egyéni íze és gondolkodásának lendülete. Hogy mennyire világos fejt volt, azt láttuk néhány kritikai cikkében, a melyeket az igazmondás bátorága tüntetett ki.

Legjelentékenyebb próza munkája a Pünkösdi prédikáció című regény, melyet most fognak megismerni olvasóink. Ajánljuk figyelmükbe: bizonyosak vagyunk benne, hogy élvezettel fogják olvasni a bárói házba, onnan a háborúba vetődött debreczeni teológus diák történetét, a kinek érzelmi élete fonatát mintegy fölveszi és tovább fonja szerencsésbb társa és barátja. A két diák alakja, de még inkább a fiatal bárókisasszonyé ép úgy, mint a regény jeleneteinek sora, mint pl. a pünkösdi istentisztelet leírása, fogalmat adnak róla, hogy mit vesztett irodalmunk azzal, hogy a halál megszakította Havas Gyula teljes kifejlődését.

Szegény fiatal társunk örömmel és reménykedéssel várta munkája megjelenését. Még nagybeteg, a kórházból is érdeklődött regényének sorsa iránt s utolsó heteiben örvendő hallotta e sorok írójának üzenetét, hogy munkájának közlése október elején megkezdődik. A halál azonban türelmetlen volt iránta, nem engedte, hogy megérje irodalmi pályájának e fordulópontját.

HAVAS GYULA.

— Úgy? Mintha nem erre tanítottak volna bennünket! Úgy emlékszem, hogy akiket példakéül állítottak elénk, az örök keresők és soha megnyugvók voltak, a messzenézők és a láthatatlant látók...

— Nem. Biztosítalak róla, hogy azokkal az urakkal életükben semmit sem törődtek. És ha még kecségetne is az a sovány jutalom, a mi az övék volt s a miből ők már semmit se élveztek: az utókor tisztelete és emlékezése! De hát te mi akarsz lenni és mit hiszel magadról, hogy így beszélés?

György nem felelt. Érezte igazságát, tisztán és erősebben, mint valaha, de nem tudott rá olyan szavakat, a mikkal megmagyarázhatta és önmagát is kielégítette volna. És érezte, hogy nem véleményeikben és hiteikben van az ellentét, nem érzéseikben és vágyaikban, hanem mindezek mögött, az egész testük kibányászhatatlan és rejtelmes mélységeiben valahol, a vértükben talán.

Később egészen elváltozott hangon mondotta: — Mondd, te nem tudsz elképzelni valami hirtelen változott vagy váratlan fordulatot, mit tudom én, valami elemi erejű véletlent, a mi egyszerre más irányba terel mindent és megkíméli az embert attól, hogy maga döntse el a sorsát?

János lusta volt keresni e szavak értelmét és nem felelt mindjárt. De hirtelen észbe jutott valami:

— Nem értelek és rosszul esik mondanom, a mit gondolok... Mert úgy beszélés, mint valami cserbenhagyott cselédnyáj vagy szerelmes diák, a ki az öngyilkosság gondolatával kérkedik...

(Folytatása következik.)

A HÓ.

Gyermekkoromban
Ujongva futottam
Ki a szabadba,
Mikor szakadva
Hullott a hó.

Hahó, hahó!
Gyerek-pajtások,
Vigkedvő társak,
Ez a mulatság
Nekünk való.
Dagadna bárcsak
Heggyé a hó!

A rég heverő
Kis szánnal elő!
Fel a dombra, a dombra!
Kipirulva belé,
Onnan lefelé,
Sebesen, sebesen,
Hancúzva, sikongva!

De a gyermekélet
Büve hamar széled,
A hóba veszőt,

A gondtalan évek
Ideje rövid.
Úgy elszállt felettem,
Hogy észre se vettem;
S felnőve, feledtem
Apró örömit.

Nem vágytam azontúl
Szánkázni a dombrol;
Mélázva, merengve
Csak néztem a tájt,
A hó ha kerengve
Szállongva szitált,
S ha hordta már
A szél a havat,
Tündöttem: a szélben,
Künn, a havas télben,
Mit nem szenved a vad
S a madár.

Végre öreg lettem
S bár sohas feledtem
A téli mezőt,
A hóba veszőt,

Bármennyire szánom,
Részvétre számon
Nem az erdők vridja
Nyomorát siratja.

Óh, mennyi gyerek
S asszony didereg,
Éheze, fázza,
A hideg, büszkühely előtt,
Sápadt mind, csak a szeme veres,
Hiába keres
Egy kis tüzelőt,
S nincs, ki ruházza.

Ha van nyomorult,
Részvétre szorult,
Nem az erdők vadja,
— Azt majd befogadja
Százaz levelével az erdő —
Hanem a didergő
Asszony s gyerek az.
Csillogva szememből
A könny ha leperdül,
Értők pereg az.

Vargha Gyula.

HANGULATOK.

Elbeszélés. — Irta Bárony István.

A nyitászegi «Hüvös völgy» tetején vagyok, közel a határhoz, a mely egyfelől a bélaudvarnok, másfelől a lelőzői hegyeket választja el tőlem. Még sötét hajnal volt, a mikor alólról ide elindultam. Lent is csöndes volt még akkor minden. Csak a jószágot etető béresek mozgólódtak. De a kákos még nem kukorékol. A hogy szután mindjebb távolodtam a lakott tanyai világtól s bekerültem az erdők világába: éreztem magam körül a végtelen magányt.

Ez az én elemem, gyönyörűségem, legnagyobb élvezetem. Ebben felszabadul az ember lelke minden földi nyugtól és fogékonyvá válik a nagy természet isteni megnyilvánulásai iránt. Gondolataimat nem köti a mindennapi élet prózája, gondja, egyhangú robotja. Itt és ilyenkor a magamé lehetek egészen.

Lossan haladok fölfelé először is a sötét emelkedést mutató hegyi legelőn, a melynek harmatos fűvén olyan nesztelen a lépés, hogy magam is kísértetnek tetszem saját magam előtt. Azután következnek a bokrok, a melyeket a gyakorlatlan szem leselkedő élőlényeknek sejt eleinte.

Itt most még lehetnének is ilyen élőlények. A szarvasok tudniillik lejönnek éjszánkint az aljba és végigbarangolják az ő megszokott területeiket. Most van a szarvasnász évadja, szeptemberben s a szarvasnász ilyenkor nyugtalanabb, mint máskor; a bikák a sutaik nyomában vannak folyást és harsogó erős böggessel ostromolják őket; ezzel riasztják egyszersmind a vetélytársikat.

S én most valamelyik ilyen agancs legény-nyel szeretnék találkozni. De azt nem igen lehet idelelent. Azért fel kell jutni a magasabb régiókba, a hova a szarvas a hajnali világosság előtt visszavonul a védő, rejtő sűrűségekbe. Mielőtt odajutna, a hova már nem lehet követni, a ddig kell kiereszkölni vele a délyottot, melynek, ha minden úgy történik, a hogy a vadász szerelné, véres vége van.

Már fent vagyok a hüvös völgyi vágásban. Ez a völgy magasabban van sok hegytel s a teknője áthatolhatatlanul bozotos. Ott a vadászok tanyáznak. De a völgy két meredek partján a szarvasok vannak otthon. Kijönnek alkonyat után, a szürkület harmályában a tarvársába és ott legelnek, a míg csak a keleti ég gyöngye világossága nem figyelmezteti őket arra, hogy közeledik a Nap.

A nappi világosság elől ugyanis két okból menekül a szarvas. Az egyik ok: a meleg, a mely tiszta derült időben hamar előnti hevével a nyitottabb helyeket, a míg csak csöpsre nem fordul az időjárás késő ősszel. A szarvas nem tűri a meleget s árnyékba menekül onnan, a hova erősen tűz a nap. A másik ok: a rejtőzni vágyás, különösen az ember elől, a kiből legnagyobb ellenségét ösztönyszerűen érzi. Ivadékról ivadékra beleszületik a szarvasba ez az ösztön és nincs lény, a melytől jobban tartana, mint az embertől. A hol a szarvasok vadabba, ott elég, ha embert nyom kerül az útjukba, hogy annak a szimatját megérezze, visszariadjanak s másfelé tartanak.

Nekem már ott kell lennem világosodáskor, a hol a kint levő szarvas még át nem váltott, a hova ilyenformán várhatom. Ha csak a vak véletlenre bízom ezt a találkozást, húszszor is próbálkozhatnám, a míg a széles, hajlatos vágás szélén leselkedve, megpillanthatnám azt, a kit keresek. De segítségemre van a mostani évad, a szarvasnász évadja, a mikor a bikák hangosak, a mikor szerelnét vallanak mély orgonálással, búgó dünyögéssel, a mely hirtelen átcsap a féltékenységre vad ordításába.

A mikor jó az évad, olyankor a bikák egész nap is bögnek, izgulnak, kántálnak. Hüvöses, esőkkel felüdtett, meg újra kitisztuló időjárás kell a hozzá. Még meg egy sereg ok, a mely már szabályi közönség elé való. A kevés suta például ilyen ok lehet. A hol nincs sok szerelné való asszony, ott a szerelnére nagyobb a szomjúság a vágatársak között. A bika bögg néha fényes dőlben is, de már akkor inkább csak a maga mulattatására. Mert a suta olyankor elpihentek, leheveredtek, a hol s várják az alkonyatot, a mikor megint mozogni kezdenek majd. Hárembasájok ezalatt maga is félrevonul, gyakran

egészen különválva a háremtől, a melyet azután estefelé ész nélkül keres, hív, utána szaladgál, tereli, hajlja, vagy ő maga vonul a nyomán. A nagyon szerelmes bika még álmában is bögg. Böbbszóval közben fel-felordít. Mindig az asszonyokon van az esze.

De az idén nem ilyen mozgalmas és izgatott a szarvasnász. Rossz a bögg és a szarvasbikák inkább csak éjjel harsognak. Hajnalban hallani még egy-egy öblös basszust, de hovatovább ritkábban s mire annyira kivilágosodott, hogy már lehetne löni, akkorra teljes csönd van.

Pedig a vadász e nélkül az irányító, mindent elmondó bögg nélkül vakon és siketen tapogatózik. Több szerencsésének kell lenni, mint eszének, hogy sikert remélhessen. Hisz' minden lépése bizonytalan s talán éppen elfelé cserkészik a szarvasról, a mely ott van a közelében, de néma és nem árulja el a hollétét. Ellenben ha a bika hangos, akkor tudom, hol van s ahhoz képest állá pithatom meg és hajthatom végre a haditerveimet. Akkor megértem, merre tart, merre kell tehát vagy utána mennem, vagy eléje kerülnöm, a szél jársára szerint. Mert a szél, a levegő áramlásának az iránya, a szarvas vadász delejtűje. Rossz széllel, a mikor tudniillik felőlem leng a levegő a szarvas felé, lehetetlen a vállalkozásom. Mert a szarvas megérez engem, a vadászt, az ő veszedelmét s hirtelen elhallgat, menekül. De ha a szelem jó, ha szemközti kapom, a mikor a szarvas keresem, akkor a többi akadályt legyőzhetem. Akkor csak ügyesnek kell lennem; akkor csak arra kell vigyáznom, hogy meg ne lássom s hogy meg ne hallja a közeledésemet.

Ez sem valami könnyű feladat, gyakorlatlan vadász nagyon könnyen belebukik, rajta veszt. Hisz' a bika körül rendesen ott vannak a tehenei, a melyek hallgatnak, de figyelnek mindenre. Szok hollétéről én nem tudok. A bikát talán már látom is, őt elárulja a száva, magasba nyúló agancsa, őt szemmel tarthatom esetleg; de a sutaik ott bujkálnak a bokrok közt, a nélkül, hogy sejténem, honnan kukucskálnak felem. Pedig ha azok közül csak egy is észrevesz, vagy ha csak gyanút fog is: elront mindent. Visszaugrik, sőt rám böfög hangos riasztással s akkor minden ott levő szarvas szökik. Ők értenek a saját nyelvükön és tudják, mit jelent az ilyen viselkedés; bíznak benne vakon; nem kell előbb meggyőződniök arról, hogy mi a baj. De míg a kétmétermás szarvasbika is olyan könnyedén lép s oly nesztelen tud lenni, mint a lepke, addig a nehezkes ember széles talpa minden kavicsot megmozdít, elgördít, megroppant. S ezt messzire hallani.

Olyan fül, mint a szarvasé, hamar meg is hallja. Akkor megint megbuktunk. Fordulhat a szél is, eddig jó széllel voltunk, most olyan helyre jutunk, a hol a szél kavargos s akkor is megbuktunk. Nem olyan könnyű szarvasbikát löni! Mind ennek sok évtizedes tudója vagyok s ennek alapján igyekeztem a Hüvös völgy fehér sziklája tájékára. Onnan annyira-mennyire végig látni az emelkedő hosszú völgyön s a felőle tartó szarvas, egyik teknőből a másikba haladtában szem elé kerülhet.

Csend volt. A gyöngye hajnali szél felfelé áramlott. Úgy lépegettem, mintha tojások közt járnék. A fehér sziklánál megállottam. Elő a mészlátót.

Végig kutatok mindent, a mi azon át a szemem elé kerülhet. A barna színembe itt-ott élénkebb keveredik, rozsdafoltosan, világosabban. Az ott valami hervadó lomb. De éppen ehhez hasonlít gyakran a szarvas csuhája. Mozdulatlanul nézelődöm. A hajnal pitymalló enyhülete valamicske megkülönböztetést enged. Ha mozogna valami, jó távolságnyra, meglátnám már a távosóvimmal.

Mögöttem magas erdő. Az lélekzik egyetlenegy, mint a mélyen alvó. Azután megint csend. Most valami átsurrant fölöttem, különös ropogó röpüléssel, szakgatott lendüléssel. A tiszta égen jól látni fekete alakját. Akkorra, mint a galamb. Rándul el egy magfára, a mely tőlem vagy harmincz lépésnyire nyugtódzik felfelé. Elkezd kopogni, kopácsolni. A mészlátómmal megbizonyosodom róla, hogy egy ritka vendég látogatott ide. Egy szép fekete barkály, a melynek még tüzösen piros sapkáját is látom már. Tehát világosodik.

A barkály mulattat egy darabig s szinte riadtan jut eszembe, hogy iszen nem ezért jöttem majdnem megfellekedtem a szarvasokról. Hamar körülnézek a tájékon. Űres. Semmit sem veszek észre, a mi jön, a mi mozogva él. De a bokrok kissé színesebbek. Az avartú aszott fekosárga, élénkebb. Már világosodik.

A szarvas jöhetne. Úgyis elidőz még egy darabig az erdő szélén, mielőtt belépne sötét szentélyébe. Csak a nyilt vágásból szeret kiszietni. A völgy hajlataiba nem láthatok. Ott lehetnek. Talán ott is vannak. Minden pillanatban előbujhat valamelyik óvatoss, nagyfülű tehén, a mely előbb körülnéz, elnyúlt nyakakkal figyel s semmi sem gyanus neki, akkor csipegetni kezd innen is, onnan is. Ez a jele annak, hogy megnyugodott. Ilyenkor a vadász fellélegezhetik. Óhó! amott ni!... csakugyan mozog egy ilyen sötét árnyék!... csakugyan egy tehén!... Már jönnek!

De — teringtett! — messze vannak tőlem és lehetetlen eléjük kerülöm, mert okvetlenül meglátnának. Hisz' ők is nyílt helyen vannak, de magam is, csak hogy engem a sziklám fedez, takar. A váram megfogott, nem mozdulhatok falai közül. De mindent láthatok s ez is valami.

Nagyon lesem a bikát. Ha a tehén itt van, nem lehet messze ő sem. A tehén előre lép, neszel, fülel, megáll, azután legezgeti magát a fülével s hátra néz. Abban a pillanatban felötlik a bokrok közt egy mozgó száraz ág, csupa száraz gallyal. Az a bika agancsa.

Most kilép s ő is megáll. Gyönyörű jelenség! Hatalmas nagy teste szürke sziklaként nyúlik el; fejét magasan tartja, agancsa gyöngyben mozog, a hogy a nyakát erre-arra fordítja.

Agancsára karvastagságú, a végei két aroszosak, koronája: mint a nyitott tányér, a melynek meredt ujjai szétállanak. Ő az!

Sohasem éreztem vadászlatot, de most ilyesmit érzek. Az a tudat teszi, hogy itt: amindent a szemnek, semmit a kéznek. Mert a bika messze van arra, hogy biztos lövést tehessen rá; megcsúfolni pedig, rosszul sebezni, halálcis véték volna. Akkor már százsztorta inkább egészen elhibázni; de az meg mire jó? csak arra, hogy czéltalanul el legyen riasztva s innen ez a remek állat s hetekig kerülje még a tájékát is a Hüvös-völgynek.

Nem lövök! Végleg elhatározom, nem lövök. Csak nézek s így élvezek. Ilyen látványban sem lehet része a kárkinek. Meg kell érte szenvedni, türelmellel, fáradtsággal, lemondással. De ez a kép felejthetetlen. A hogy az erdők leg-remekebb koronás vadja vonul lassan a tehene után. Kiséri haza, az otthonába.

Most fordul a tehén, elfelé; a bika utána. Most sárgás hátulját mutatgatja, szinte csufondárosan, most már nem is lehetne, nem is szabadna löni. Vége!

A szarvasok lassan vonulnak arrább-arrább. A bokrok közt eltűnnek. A bika agancsát még látni néha a mészlátómmal. Azután az is: volt — nincs.

Lidércnyomásos feszességéből nagyot sóhajtvó térek magamhoz.

Már világos van. Legalább annyira, hogy meg mészlátó sem kell a tájék kifürkészésére. Már zöldék a bokrok, nem barnák. A sötét szikladarabok már nem látszanak mogorva vadkanoknak. Egy kicsi ökörszem pörögve settenkedik mellettem egy rózserakás útvesztős sűrű bordázata között. Elő-elő ugrik, rám esetleg, mintha kérdezne, vagy szidna. Apró kis teste fűgön villan elő hol innen, hol onnan. Két-három lépésnyit röpül egyszerre s megint letoppan, de él is tünik nyomban és már nem látom. Az erdő legszebb, legnagyobb vadja után ez a pöttömke picizség, ez a legkisebb mulattat, foglalkoztat. A fekete barkály rég eltűnt, nem is tudom, mikor. Ki tudja, merre jár azóta ez a ritka vendég, a minőt alig hármát-négyet láttam életemben.

Felnezek az égre. Gyéren uszik rajta néhány fodros felhő; de a széle valamennyinek piros. Azt már a kelő nap festette rózszínre. A Nap jön, diadalmasan; ha a hegy nem volna köztünk, már látnám. De a Hüvös-völgy még egy darabig árnyékban marad itt.

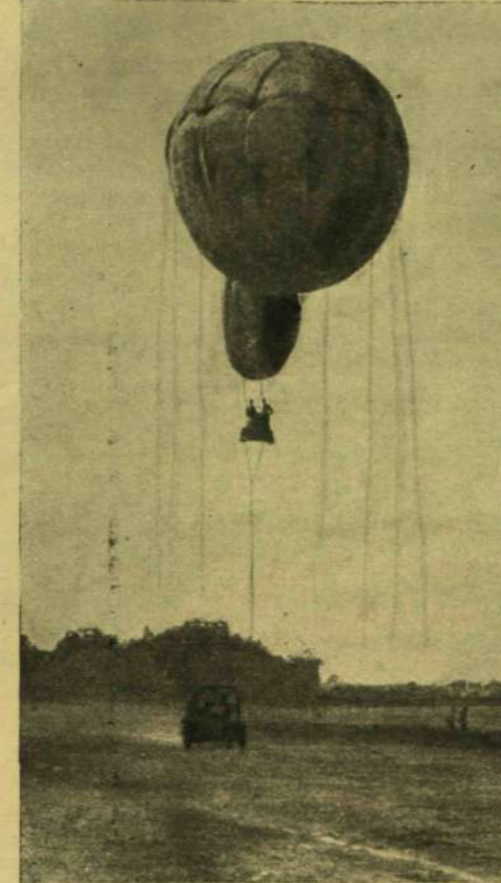
Most már vége a hajnali hangulatnak. A vágás űres. Mehetek én is vissza, a meről ide jöttem.

SZINHÁZ.

Mariay Ödön: Rákóczi harangja; a Nemzeti Színházban.

Mariay Ödön darabjával nézetünk szerint kellett volna szigorúbban bántani az újságok kritikájának nagy része. Ebben talán része van a szerző elszigetelt irodalmi helyzetének. Nincs még végleg megállapodott irodalmi pozíciója, nem újságíró és nem is színházi ember s így nem védi sem a prestige, sem a mindenféle befolyás és összeköttetés, a mely a sajtó-kritikát befolyásolni szokta s így rajta kitombolhatja magát a kíméletlenségig a kritikai igazságszeretet. S nem tagadjuk, a Rákóczi harangját nagyon is lehet kifogásolni. Irója elég félszegen mozog a színpadon, sok hiányzik belőle a drámaíró megatmulható kvalitásából, nem különben azokból is, a melyek vele születnek az emberrel; azokból az ügyességekből pedig, a melyek a kárhány mai drámaírói sikereinek egyedüli eszközei, nincs benne semmi. De bennünk éppen az ügyességeknek ez a hiánya, az ügyeskedéstől való teljes mentesség kell iránta bizalmat. Ez az író nem élelmes, de teljesen becsületes, nem akar és nyilván nem is tudna mással hatni, mint írói eszközökkel.

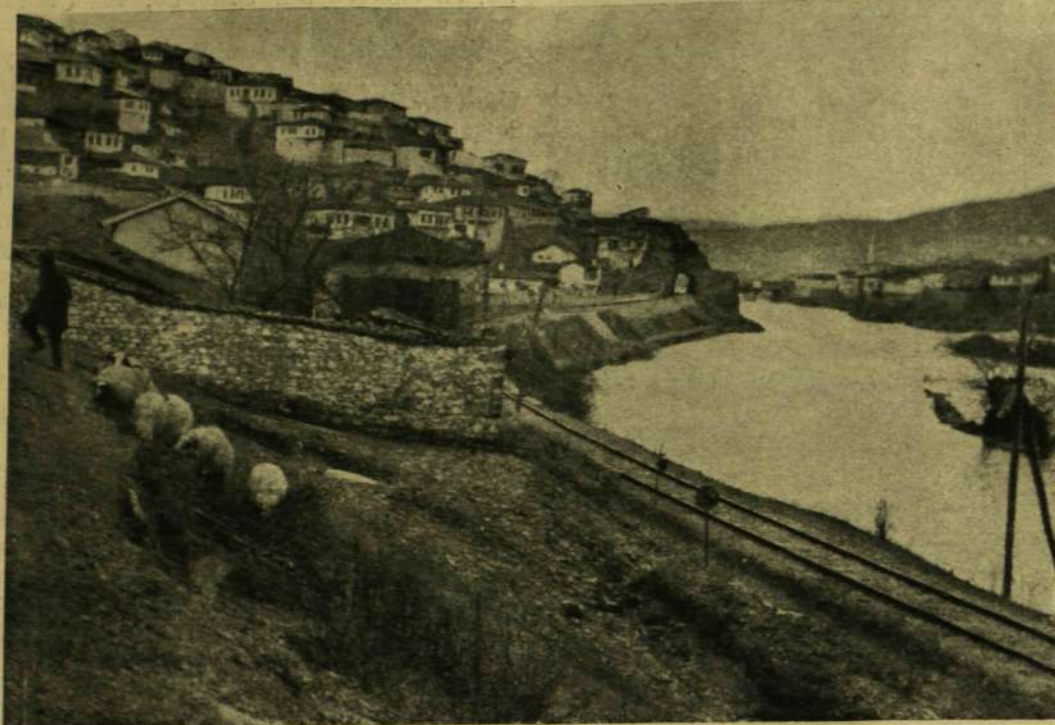
Hogy aztán írói eszközei mennyiben vannak meg s mennyiben tud velük bánni, az a másik kérdés. A darab csakugyan nincs jól megalkotva, tele van fölösleges dolgokkal, sok a mi fontos volna, nincs benne kellően hangsúlyozva. Szélesen elnyúlik a színpadon, hosszan, kanyargos és a lényegyet kerülgetve halad szabálytalan medrében. A meseje magában véve naiv és papir íztű, csak fonál, a melyre a mondanivaló rá van aggatva, nem pedig a mondanivalónak szerves kifejezője. S ez a mondanivaló sincs egységesen, szervesen koncepcióval, több szétágazó szála bomlik, a melyeket nem fog össze semmi. A debreczeni ezívis osztálygöggje, a mely a földvagyóra van alapítva, de megmarad ennek elvesztése után is. Ez az egyik motívuma. A földhöz való szenvedélyes ragaszkodás, ez a másik. A koncepció alapjának az látszik, hogy az osztálygögg rontja el a dolgokat, elválasztja a fiatal szerelmeket a föld szenvedélye hoz helyre mindent. Ez így helyes és elfogadhatóan logikus volna, de a baj az, hogy ez a magyarázat inkább csak utólag támad a kritikusbán, mikor gondolatban össze akarja egyeztetni a darab részeit, magában a darabban nincsen világosan megmutatva. Az alapmotívumot minduntalan más mellékes motívumok takarják el, elszedik előle a levegőt és a világosságot. Az író a komponálásban véti el a dolgot. A kompozíció tulajdonképpen a mű logikája, ha sikerül az írónak mondanivalóját teljesen, világosan és minden részletében egyensúlyozottan kifejteni, akkor jól komponált. Ebben bizonytalan Mariay írói készsége: nem mindig azt mondja, a mit mondania kellene, hanem mindig azt hangsúlyozza, a min a logikai hangsúly nyugszik és sokat belekever a dolgába olyat is, a minek nincs ott semmi helye. Inkább ösztönrel dolgozik, mint művészi hivatottsággal s ez nem volna baj, ha ösztöne biztos volna. Az a benyomásunk, hogy nem született dráma-

Autóbilhoz kötött léghajó, melynek kosarában a megfigyelők ülnek.

HOGYAN NYOMULTAK ELŐRE A FRANCOZOK A NYUGATI FRONTON. MINDEN GÖDÖRBE EGY-EGY KATONA FEKSZIK, EGY RÉSZÜK ÉP ELÁSSA MAGÁT, MÁR RÉSZÜK MÁR MEGCSINÁLTA FEDEZÉKÉT. — A párisi L'Illustration képe.

VELEZ A VARDAR PARTJÁN.

MACZEDÓNIA.

A világháború előtt Maczedónia mint valami titokzatos és sötét ország élt az emberek tudatában. Néha — konok bandaharcok és vad mészárlások kapcsán — fölbukkant a na pila pokban néhány idegen helységnev, de ezeket a neveket idegenebbül olvastuk, mint Afrika ismeretlen falvainak a megjelöléseit. A háború második esztendejében Mackensen elindult hódító útjára a Balkánon és akkor megismertük a helyeket, a hol azelőtt alig járt európai. A karcsú minarettes városok új, bizarr színnel gyarapodtak: a flegmatikus törökök közé élénk magyarok, nótás osztrákok és szálás, szőke németek vegyültek. Furcsa hangzású folyók partjain magyar trének táboroztak és száporán szidták a lomha, rosszündatú vizet, a melyhez a magyar lónak nem volt kedve. A maczedón országutakon német gyalogság éneke harsant és a kicsi, rőzsével rogyásig megrakott szamarak riadtan ugrottak félre a nagy mecklenburgi lovak elől...

Minket, haditudósítókat, ugyancsak ösztökélt a jókedélyű tábornagy, hogy ismerjük meg Maczedóniát. Az is igaz, hogy bőséges alkalmat adott a tanulmányozásra: úgy mentünk előre, mintha nem lett volna előttünk ellenség. Üszkübígnél valahogy megjárta a dolog. Nagyocskai város, nem idegen benne a kényelem. A háború

előtt körülbelül Üszkübígnél volt a végső stációja az «európai» invázióknak. Délre bibe, például Velesbe már alig jutott el magyar ember. Megijedtem, a mikor a Vardar partjáról először néztem föl a két oldalt meredeken emelkedő hegyre, a melyen a város épült. Még jobban megrémültem, a mikor a szállásmesterünk föl-

akartunk pihenni és a szomszédunkban rejtőző játékbárlangban kére mentek a mezítábas pointeurök, elátkoztuk a maczedón rendőrséget, ezt a nemlétező valamit. Ochridával becses várost vesztenek el a bolgárok; legelső császáraik és püspökeik éltek ott és Szent Kelemen csontjai ma is ott pihennek. De tisztelik a törökök is: a halveti dervisek seikje él Ochridában és itt áll a régi teke (zárda), a melyben a süveges tánczó-dervisek sokszor kínáltak meg forró fekete-kávéval és hálálkodva köszönték a fehér cukrot, a mit ajándékba vittem nekik. Kilencvenhét magas lépcsőfokot mászott a teke minarettjében a csaknem százéztendő Abdulah, hogy a csillagfényes téli hajnalba, a mélységes keleti esőndbe fájdalmas orrhangon beleénekelhesse az ébresztőt. Minden verssor közt buzgón krárogott, de korán reggel már ott mászkált a halászok közt, hogy megvásárolja a maga pisztrángját.

Doiranban hasonló az élet, csak pisztráng helyett a rák járja. Rák és teknősbéka annyi van, hogy annyiról addig fogalmam sem volt. Akkoriban egy kicsit néptelen volt a városka, mert a francziák beláttak a kis boltokba és néha-néha oda is durantottak valami gorombább ágyúval. A német előőrök ott álltak a város déli kijáratánál, de sok dolguk nem akadt. A francziák a kkoriban békésen fogták a teknősbékát, csak úgy, mint a németek. Az egyetlen teendőnk, egyúttal az egyetlen szórakozásunk az volt, hogy lementünk a tóhoz, a mikor az éjszakai fogás után hazajöttek a halászok és néhány fillérért telerakattuk rákkal a kosarunkat. Csöndes, nyugodalmas volt a világarrafelé, csak néha jött egy-egy franczia repülő, de a jámbor mozlimek már arra sem méltatták, hogy fölpillantsanak hozzá a magasba...

Urai Dezső.

HALÁSZOK AZ OCHRIDA TAVON.

DEMIR KAPU.

A BALKÁNI HARCZOK SZINHELYEI.

C. C. Moczyari: József és testvére.

Geertgenot St. Jam irányja: Krisztus sirba tétele.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM ÚJ SZERZEMÉNYEI.

E cikkünk megjelenésével egy időben nyílik meg az a kiállítás, melyet a Szépművészeti Múzeum legújabb vásárlásából és bőkezű barátjainak ajándékaiból rendezett.

Vegyük sorra az egyes darabokat, a melyeknek majdnem mindegyike megérdemli a vele való részletes foglalkozást.

Giergl-Györgyi ülő nője a kései magyar biedermeier korszaknak egy igen kedves emléke, a mely az Ernst-múzeum biedermeier-kiállításán főképpen portréfestőként szereplő művész édeskésőbb, közna pibb oldalról mutatja be.

Weber Henrik kettős portréja, mely Mosonyi Mihályt, az első magyar Wagner Richard-rajongót és nejét ábrázolja, egyik legjellegzetesebb arcképe az ötvenes évekbeli pesti művészetnek. Mindenesetre jelentékenyebb dolog, mint a közelében látható Rahl festette női fej.

De az összes arcképek közül messzire kimagaslik Munkácsy Mihálynak kisméretű képe, mely a művész feleségét ábrázolja. Könyvedén festett, eléggé részletező kép, a mely előtt nehéz eldönteni, hogy minden ízében festői előadásán, vagy pedig meghökkenően bravuros jellemzésén csodálkozzunk-e inkább? Munkácsy nagy kortársának, Paál Lászlónak két képét szerezte meg a múzeum. Az egyik a nála megszkott borongós fasz-théma, de az eddigi itteni Paál-fasoroknál kevesebbet mondó, a másik egy a

maga nemében teljesen egyedülálló ábrázolás, egy hollandi majorságnak 1871-ben festett esti hangulatú képe, a melynek hangulati mélysége és színbeli értéke egyaránt meglepők. Utánuk egy halvány színekkel festett Mészöly-interiur ékesíti a falat.

A magyar genrékfestészetnek sokat reprodukált, híres terméke, Biharinak Biró előtje végre szintén a múzeumba került.

Hollós Simonnak egy kis képe egykorú a felső termek Kukoricafosztóval. Ugyanaz a szeretetteljes elmélyedés a szűrök megfestésébe, a megszkott Hollós erőtlenségekkel és elrajzolásokkal.

Ezentúl már újabb idők jönnek. Deák Ebner Lajos «Aratói», egy női portréja, egy kisebb feje. Vastagh Gézána, Jendrassiknak egy-egy kisebb képe, a mely a megszkottnál jóval előnyösebben mutatja be őket, Strobentznek egy képe, melyen az egyik sarokban jó csendélet van.

Szinyei Mersének egy kis ötlete a Majálishoz, egy hegyoldal és egy kis darabka kék ég, melyet őserényél fogva nem lehet feledni, a nagyméretű és nagyon sok kételkedést keltő Pacsirta, a melyen szintén vannak bámulatos részletek.

Hatvany Ferencnek egy igen szép interieurje, Bosznaynak egy nedves, párás színt, igen kiemelkedő felhős vizes síkja. Katona borulós képe és Iványi-Grünwald hegyoldala közül hatalmas erővel világítanak ki Ferenczy Károlynak alkotásai, az 1902-ből való Márciusi est és

gyermekeinek kék hátterű arcképe. A nagybányai korszak történetéhez érdekes adatot ad a korán elhunyt asztaloslegénynek, a mindenképpen tehetséges Maticska Jenőnek pompás hegyoldala. A legújabbakat Mikola hüvösen festett Uffizi galériája, Koszta nemrégiben méltatott két képe és Rippl-Rónaynak egy meglepő ötlete fejezik be a magyar kollekcziót.

Egy pár régi dologgal is szaporodott a képtár. Colin de Coternek képét nemrégiben már közöltük. Mellette Pieter Lastmannak, a Rembrandt-korabeli mesternek egy jellegzetes kis képét látjuk, a Tóbiást az angallal, de sokkal többet jelent nála Cornelie von Haarlemnek egy finom akt-tanulmányokból összerakott kis képe, a Paris itélete, még sokkal többet a Geertgen Tot Sine Jane irányában festett Krisztus siratása, mely a Kilenyi-féle igen vegyes értékű gyűjteménynek legkomolyabb darabja volt. A kép nyilván a XV. század második felében Haarlem körül készülhetett és nyilván még foglalkoztatni fogja a műtörténészeket.

Már csak futólag sorolhatunk felegy Meoyaert-képet, egy felsőmagyarországi famadonnát a XV. század legelejéről, egy Van Dyck-korabeli, a maga nemében igen ritka a labástrom szobrocskát, melyet Meller Simon fedezett fel és ajándékozott, egy igen jó kis plakettgyűjteményt, benne egy ritkaság Modernóval, mely a renaissance fénykorának komponáló erejét tetőpontján mutatja be.

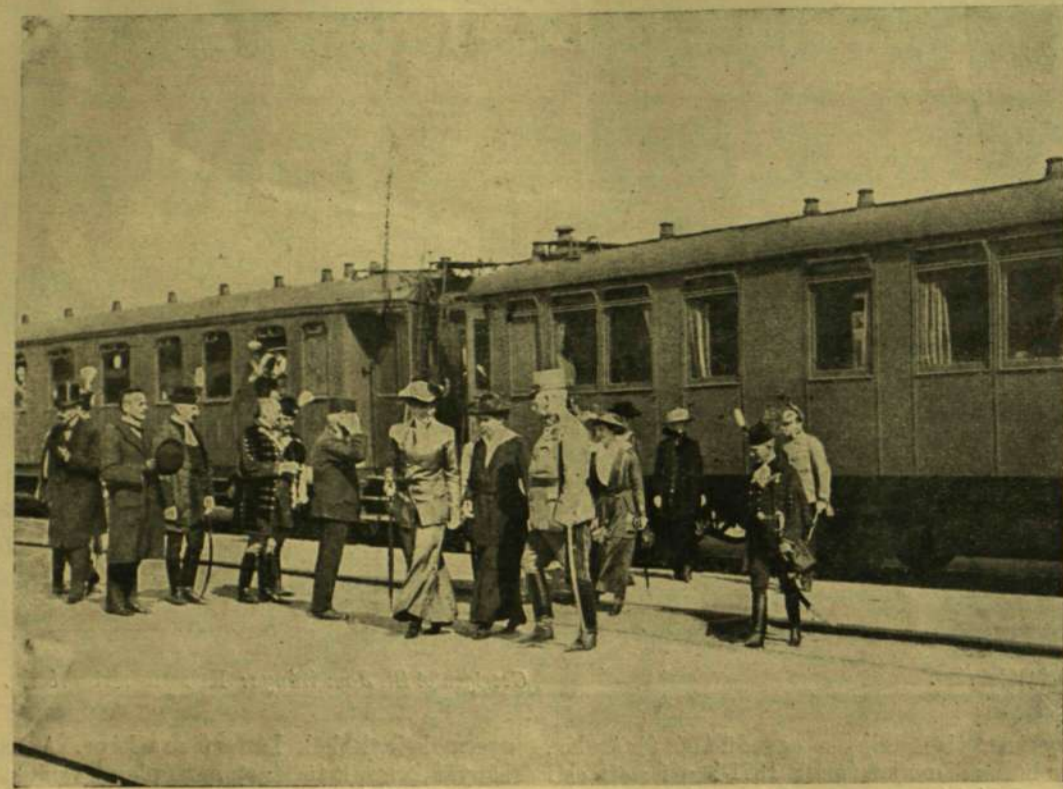
F. Z.

Weber Henrik: Mosonyi Mihály és felesége.

Waldmüller György Ferdinánd: Szentgyörgyi Imréné arcképe.

Gerstenberger tábornok az állomáson fogadja a főhercegnőt.

MEGÁTKOZOTT SZERELEM.

Francia regény a *Szerelm az én bűnöm* szerzőjétől.

(Folytatás.)

Öt óra tájban fogatába ült és kikocsizott a ligetbe. Ebéd után eső esett, úgy, hogy a fák minden portól lemosva, egyforma élénk zöld szíjban pompáztak, nem mutatták a színeknek azt a sárguló és haldokló sokféleséget, mint ősszel a bánatos borongások idején; az egész természet fiatal volt, minden ízében megújuló és fiatal. Magda fásultan nézte, hogy vonul el mellette a fogatok hosszú sora. Néhány köszöntés után menekülni kívánt ebből a tolongásból és rászólt a kocsiira, hogy forduljon ki a tavak felé, az Auteuil felé vezető valamelyik útra.

A hintó ringatására, mintha féltalomba ringatózott volna, a melyben alig érzett valamit és alig gondolt valamire. Aztán hirtelen felriadt és fájó élességgel látta maga előtt megújuló gyermekkorának emlékeit. Látta magát, a mint kisgyermek korában a yerresi parkban virágáival játszadozik és nem meri őket leszállítani, mert fél, hogy fájdalmat okoz nekik. Látta magát, a mint a játéktól felhevült arcát a virágzó bokrok közé rejté és könnyedén megborad illatos simogatásuktól. Mennyire el tudott akkor szomorodni ősszel, ha a fák hullatni kezdték levelüket! Az utolsó virágokat lepréste magának és bizonytalan betűkkel mindenféle bohókás búcsúzkodást írt alájuk. A mikor aztán nagyocsa lányává fejlődött, első áldozása után, vallásos rajongások kora következett, később kiábrándulások, a melyekért ma sírni tudott volna.

De megint csak Fülöp jutott az eszébe. Hiába! mégis csak az események fölé kell emelkednie, viszonylagosan kell felfognia az élet örömeit, szabadulnia kell szerelmes gyötüréseitől. De ezekben a bölcselkedéseiben, melyeket boldogsága érdekében esze sugallott, sehogysem tudott megnyugodni szíve, mert az a gondolat hogy helyét egy másik nő fogja betölteni, teljesen megsemmisítette. Kimondhatatlanul szenvedett ettől, mintha egy nagy testi betegség gyötörte volna és lassanként arra kezdett gondolni, hogy csak a halál válthatja meg szenvedéseitől.

E közben elérkeztek a liget elhagyott részébe. Kiszállt a hintóból és lassan sétálva örült a csendnek, mely percről-percra mélyebbé vált körülötte. Az alkonyodó nap, mely már közel járt az ég pereméhez, vöröslő sugaraival izzó színűre aranyozta a fák koronáját. A madarak is elhallgattak lassanként, a szél is elült, mély nyugalom borult a vidékre. Magda gépiesen ment előre a magas fűben, a melyet selyemruhája egyhangú és száraz zizegással súrolt, mereven

maga elé nézett, teljesen elmerülvén bankódásában. De a természet nagy nyugalma nem maradt hatás nélkül reá. Feltekintett és elgondolkozva megállott. Igen, most már elhatározta magát, békétűr barátinője lesz Fülöpnek, nyomorúságos és mégis magasztos lemondással szemet fog húyni az események előtt, önzetlen testvérként fogja szeretni. Szívé tágulni érezte erre a nagy elhatározásra és mintha újra kibontotta volna lelke szárnyait, valóságos rajongással vágyakozott terre a mártírútra. Azt hitte szegény, hogy elhatározásai máris befejezett tényeket jelentenek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Végtelenül fájdalmas dolog az, ha le kell mondanunk arról a valakiről, a kire életünk egész reményét feltettük. Magda ugyan megpróbálta, hogy olyan új és tevékeny életet kezdjen, melyben összes cselekvéseinek már nem csupán Fülöp a célja, de ez a kísérlet bebizonyította neki, hogy élete többé nem az övé, mert csak barátja életének visszénye. Minden érzelme ő reá vonatkozott: szomorkodott, ha Fülöp szomorú volt és örülni is csak vele együtt tudott. Gépiesen vonszolta napjait és nagyon sokat szenvedett, midőn látta, hogy a fiatal ember ellenkezés nélkül nyugszik belé az új

Bevonulás a Széll Kálmán-utczán.

Háber H. felvétele.

MÁRIA TERÉZIA FŐHERCEGASSZONYNAK, KIRÁLYUNK NAGYANYJÁNAK LÁTOGATÁSA SZOMBATHELYEN.

Magda szenvedéseit meglehetősen el tudta rejteni környezete előtt, csak az öreg Fugeret vizsgálódó szemét nem tudta kijátszani. Az öreg úr gyakran megkérdezte:

— Nos hát, miképen vagyunk? Sokat járunk társaságba? Jól teszi, ha szóra kozásokat keres...

— Valóban nagyon szóra koztató nekem — felelte Magda szomorúan — ha látom, hogy miként pusztulok belé lassan az efféle szóra kozásba!

Elkeseredettsége nőttön-nőtt és lassanként teljesen kedvét szegte. Alig járt már társaságokba, teljesen visszavonultan élt, Fülöp látogatásait várva, mint egyedüli és utolsó szóra kozásait.

Ilyenkor, ha visszagondolt az elmúlt időkre, esodálkozva kérdezte magától, hogy milyen gyermekes aggodalmak tartották vissza atól, hogy valamikor még inkább Fülöpé lehessen, hogy régen miképen tehetné ő, hogy napról-napra halogatta találkozóikat? Most már tisztában volt azzal, hogy életének jelentőséget csupán szerelmük adott, hogy egész életében az egyedüli jót csak ez a szenvedélye jelentette. Igen, ez a szerelem volt az ő életének napja és szenvedő szíve hiába küzdött még most is eszének bölcs tanácsaival. De hiába küzdött és vergődött és napról-napra jobban mult az idő és napról-napra jobban öregedett.

Egy este Magda és Fülöp megegyeztek, hogy másnap este de Presles kisasszony páholyból együtt fognak végighallgatni egy új operát, melyet eddig csak felületesen hallottak. Szerették ezt az élvezetet, ha páholy mélyéből élvezhették a zenét, miközben Fülöp végignyúlt a páholy keskeny kerevetén, Magda pedig egy karosszékben ült mellette.

Mirbelné korán érkezett az Operába, nehogy az előcarnokban vagy a lépcsőházban ismerőseire bukkanjon. Azt remélte, hogy Fülöpöt már ott találja a páholyban. Csaldótt, mert a páholy még üres volt. Elmult az első felvonás, de Fülöp csak nem jött. Szegény asszony nyugtalanlásában egy hegyot sem hallott a második felvonásból és mereven bámult a páholy ajtajára, mely nem akart felnylni, hogy Fülöp lépjen be rajta. Ez a felvonás is bevégződött és Fülöp csak nem jött. A legkülönbözőbb gondolatok kergették egymást Magda agyában, míg végül szomorúan abban nyugodott meg, hogy Fülöp alighanem megfeledkezett igéretéről. Így hát már az olyasmit is semmibe vette, a mi neki utolsó örömét jelentette!

(Folytatás következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szerelm hajnala. *Bán Ferencz*, akit az olvasók lapunktól is ismernek, évekel ezelőtt írta ily című regényét, de csak most, a regények iránti érdeklődés általános fellendülésekor tudta könyv-albumban kiadni. A regényen meg is érzik a nagyon fiatal író, de meglátszik a tehetség is. A téma egy süheder fiú szerelme, mely előttünk megy át a félig gyerekes ábrándozásból a valóságos szerelembe, s miután e válságos pillanatban nincs a közelemben más nő s ő különben is Rousseau fel-

IZABELLA FŐHERCEGNŐ A BUDAPESTEN BERENDEZETT «IZABELLA» POLGÁRI ÉTKEZŐBEN.

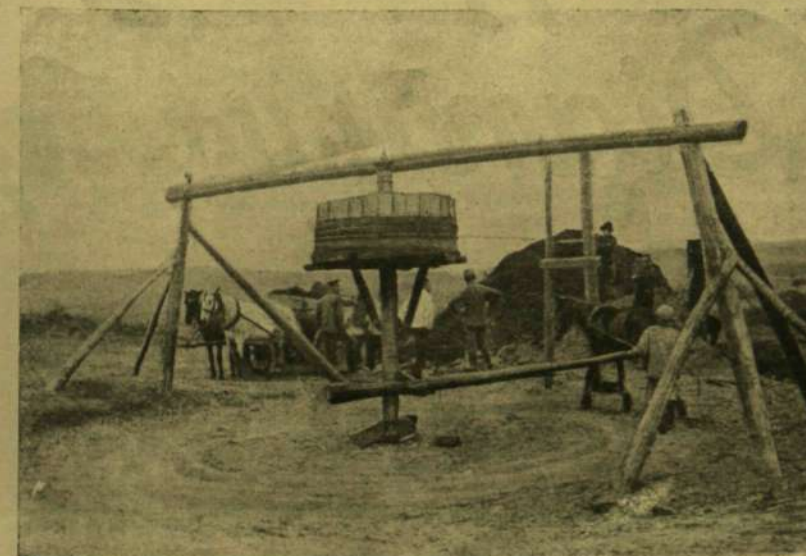
megértéssel elővasott eszméinek hatása alatt állt, a házukban szolgáló cselédleányban találja meg tárgyát. Az egész történet két nap alatt folyik le egy tavaszi vihar módjára s úgy vonul el, nagy villámlással, dörgéssel, a fiatal vetés legázolásával. A főgondot az író a fiú rajzára fordította, mindig ő van az előtérben, rajta keresztül látnak meg mindent, a többi alakokat az ő gondolatainak tükrében ismerjük meg. Ez a fiú nagyon részletesen, szinte aprólékosan van rajzolva, az író úgyszólván gondolatról gondolatra követi az első pillanattól kezdve, a mint szemét ráveti a cselédleányra, a kamaszos szerelem szenvedélyeskedésén, rettegésén, nagyzó elhatározásain és kishitű cselekvésén őt a végső katasztrófiáig, mikor öleszemű néje rájön minderre és a cseléd szétszakítja az egész éretlen viszonyt. A fiú forrongó világnézetét, a melyet mos ért Rousseau olvasásával az első erős hatás, a filozófiai gondolat első megtermékenyítése, igen jól, szemléletesen és világosan kapcsolja bele a szerelmi ébredésbe, hasonlóan jól megfigyelt és hiven ábrázolt pszichológiai motívum a pubertásból most kilépni készülő fiúban a gyerekes, éretlen vonások keveredése a leendő férfi már mutatkozó csiráival, a mint fellengősen ábrándozik, gondolataiban egy elszánt férfi hősies pózait játszsza végig, de a mint felnötéssel kerül össze, s főleg, a mint tartania kell szerelme leleplezésétől, sunyi, gyáva, idegesen ágaló süheder lesz belőle. A részletező rajzban néha bizonyos túlzásokat érzünk, például a fiú viselkedésében az első szerelmeskedés után, de sok részlet és motívum dokumentum-szerűleg hat. Néha az volt az érzésünk olvasás közben, mintha nem is regényt olvasnánk, hanem valami pszichológiai demonstrációt. A realitás szempontjából ez tagadhatatlan érdem, de művészi szempontból bizonyos fogyatékkal jár, sokszor inkább megmagyarázza az alakot, mint megmutatja, nem mindig tud teljesen

elválni a teóriától. A többi alakok is jól vannak körvonalban megrajzolva, de csak a fiú néje valóságos eleven, a többiek, az apa a kapitány, a pesti vendég inkább csak külsőleg vannak megkonstruálva, a szolgálólól pedig csak egyes, jól meglevenített vagy homályos vonásokat kapunk, nem pedig teljesen felfogható képet. Az író realizmusa ebben a munkájában még merev, szinte dogmatikus, a valóságot az igazság rovására hangsúlyozza, — az élet sugártörése többszintű, mint a milyennek ő látja. Mint írói teljesítmény azonban a könyv figyelemre méltó; írja azóta más műveivel túlhaladt rajta, de méltatlanmá most sem vált hozzá ez az első nagyobb munkája.

Egy falusi nótárius budai utazása. *Gvadányi József* halhatatlan műve most új, igen díszes és előkelő miniatűr kiadásban jelent meg a Békéscsabai Tevan-czeg miniatűr-kiadásai során. Pompás papíron, a melytől egészen elzoktunk a habórú alatt, szép nagy nyomással, *Vidékly József* fametszésű illusztrációival, fejleéz és vignetta-rajzaival és színesen nyomott czimképeivel valóban öröme lehet a szép könyvek kedvelőinek és gyűjtőinek. A szöveg az 1740-iki pozsonyi kiadás alapján van közölve; a műből mindössze 580 számozott példány készült. A magyar könyvkultúra szempontjából valóságos úttörő munkát végez a buzgó kiadóczég ezekkel a kiadványaival, a melyek sorában Gvadányi műve már az ötödik.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Szeptember 26. A nyugati harctéren Epechtyól délkeletre és Bellicourt mellett sikertelen ellenséges részleges előretörések. Az Omignon-patak és a Somme között az ellenség első rohama összeomlott. A délelött több ízben megismételt támadások fősflyá a Pontruet és Gricourt közti magaslat

KEZDŐLEGEZ BERENDEZÉS EGY UKRÁN SZÉNANYÁGBAN.

A MAKIEWKAI KOHÓMŰVEK UKRÁNIÁBAN.

GAZDASÁGI ÉLET UKRÁNIÁBAN.

ellen irányult. Az ellenséget, a mely itt ideiglenesen befészkelte magát, a németek ellenlökéssel kiűzték. A Francilly és a Somme között újabb erős támadásra irányuló francziákat, kis betörési pontokat leszámítva visszautasították. Vaillytól északra a németek részleges támadásokat vertek vissza, hasonlóképpen a Moseltől keletre is. A maecidóniai bolgár hadsereg a Vardar és az alban tavak közt szeptember 24-én, a következő napokon nagy vereséget szenvedett, frontját áttörték, hadi anyagban és foglyokból jelentékeny vesztesége volt. Ez esemény — mint egy kormányunk által kiadott közlés bejelentette — a mi Albániában levő csapataink katonai helyzetére is befolyással volt s ottani parancsnokságunknak le kellett vonnia a következményeket, nehogy ottani állásaink veszélybe kerüljenek. A fordulatnak politikai következményei is várhatók.

Szeptember 27. A nyugati harctéren a Champagneban a Suipe és az Aisne folyóktól nyugatra levő magaslatokon, valamint Verduntól északnyugatra az Argonnek és a Maas között francziák és amerikaiak erős támadásokat kezdtek. A tűzrésegi harc a Suipestől nyugatra levő magaslatoktól nyugat felé Reimsig, a Maastól kelet felé a Moselle terjedt. Ott csak részleges támadások voltak, melyeket a németek visszavertek. A védelemben a Maastól keletre a mi csapataink is kitűntek magukat. A főtámadásban hatalmas tűzrésegi tüzelés után az Aisnetől nyugatra a francziák, az Argonnektól keletre az amerikaiak nyomultak elő, számos páncélkocsi harzbavetésével. A német előőrsök parancs szerint visszavonultak a számukra kijelölt védelmi vonalakba. Tahure és Ripont mellett az ellenségnek sikerült a német előlőrső harczvonalon túl a Tahuretől északnyugatra levő magaslatokig és Fontaine en Darmoisig előrenyomulni. Itt a német tartalékok megállították a helyi betörést. Az ellenség különösen az Auberville és Somme Py közti német állások ellen támadt erősen; támadásai a német harczvonal előtt összeomlottak. Cernaytól északra is megkísérelték az ellenség támadásai, nemkülönben az Argonnekban. Az Argonnek és a Maas között az ellenség a német előlőrső harczvonalakon túl előnyomult Mont-Billainville—Mont Faucon és az utóbbtól északra levő Maas-könyökig; itt a német tartalékok megállították. Egyes helyeken tehát az ellenség elérte a németek gyalogsági és előlőrső tűzrésegi vonalait. Az olasz harctéren a tiroli és veneziai hegyi harczvonalon tűzrésegi harcok és járőr-csatározások. — A bolgár kormány fegyverszünetet kért és a békeről való tárgyalások meg-

kezdésére küldöttséget küldött az ellenség főparancsnokához Szalonikiba. A német és osztrák-magyar hadvezetőség intézkedéseket tett, hogy megfelelő haderőket küldjön a balkáni frontra, a melyekkel az ellenség előnyomulását feltartóztat-hatja.

Szeptember 28. A nyugati harctéren az angolok Cambrai felé, attól délre támadnak, a francziák a Champagneban, az amerikaiak az Argonnektól keletre. Az Ypern és a Scarpe közt előretört ellenséget a németek visszautasították. Az Arrastól és Péronneből Cambraiba vezető utak közt és két oldalán 16 angol és kanadai hadosztály támadt. Marche két oldalán, le Mouevre és Guislain között, valamint Ribecourt és Villers Guislain közt az ellenség első rohama összeomlott. Inchy en Artois mellett az ellenség Boulon ellen, Havrincourt-nál Flesquieres irányában tört előre, sikerült ezeket a betörési vonalakat kibővítenie s a németeket a Oisy—Verge—Hoincourt vonalig szorították vissza. Az országútól délre vltakozó harczok után a németek este a Boulon-erdő. A Ribecourt vonalat. Ribecourt és Villers Guislain között német vonalak előtt megkísérelték az ellenség minden támadása, Epechy és Bellecourt közt a németek visszaverték az angolok és amerikaiak támadásait. A harcok befejezése után az ellenség mindenütt kiinduló állásaiba, Lempirenél pedig azokon túl is vissza volt vetve. Az Ailette és az Aisne közt Vauxailloutól keletre és Jouitól nyugatra a németek részleges támadásokat visszavertek. A Champagneban a francziák, az Argonnektól keletre az amerikaiak időnkint új hadosztályokkal támadtak. A francziák csak kis területnyereséget bírtak elérni. Este a németek az Auberville sur Suipe—Somme—Pytól délre Graereuil—Bauconville—Cernay-erdő vonalon harczoltak. Az amerikaiak támadásai az Apremont—Cierges-vonalat megállították. Mont Faucon a németek kiűrték, mert bekerítés veszedelme fenyegetett. A Mont Fauconon át és tőle keletre előretört támadások a német új vonalak előtt megkísérelték. — A bolgár helyzet még mindig nem tisztult ki eléggé. Az entente főparancsnok a fegyverszünetre vonatkozó kérést megtagadta, csak a bolgár kormány küldöttjeinek fogadására hajlandó. Németország és a monarchia csapatokat küldtek a Balkánra, ha a bolgárok megszűnnek szövetségeseink lenni, e csapatok biztosítják a Törökországgal való összeköttetést a szárazföldön, a konstantinápoly—szófia vasutat, a dunai és Fekete tengeri utat.

Szeptember 29. Az angolok a belgákkal kiter-

jesztették támadásaikat Flandriára és folytatták Cambrai irányában. Francziák és amerikaiak ismételt rohamozták a Champagneban és az Argonnek és a Maas között. Az angoloknak és belgáknak a Dixmuidentől délre Vülverhemig húzóó arczvonalon támadva sikerült a német tölcserállásokat elfoglalni, s részben a német tűzrésegi vonalakba is behatolni. Délután állították meg őket a Dixmuiden vasuti töltés—Glercken—Houthouster — Westrogebeke — Passchendale — Beolaeere—Zandvoorde—Hollebekke vonalon; az e vonal elleni támadásokat a németek visszautasították. Cambraitól nyugatra a németek visszavették vonalaikat a nyílt terepről az Arleux Aubigny vonalra. A déli órákban új vonalak ellen előnyomuló ellenséget visszautasították. Az Ailette és Aisne közt a németek az Oise—Aisne csatorna mögé vették vissza vonalaikat. A Suipe és az Aisne között, valamint az Argonnek és a Maas között az ellenség folytatta erős támadásait, de csak egy helyi sikert arattak Somme Py bevetésével és a német ellenállási vonal kisebb, csekély terjedelmű benyomásával. Az Argonnekban a németek a Binartilletől keletre és Apremonttól délnyugatra eső vonalra vonták vissza vonalukat. Az amerikaiak támadásai Apremontnál és Ciergestől keletre helyi sikereket értek el; a német vonalat a Cunel és Faix melletti erdőig nyomták vissza. Az ellenség támadásait itt és az arczvonal többi részén megkísérelték.

Szeptember 30. A nyugati harctéren Flandriában a németek védekező harczvonaluk jobbszárnyát a Hansame-szakasz mögé, Dixmuidentől északra Merkenig visszaverték és kiűrték a Wytschaetehajlást. A Hansame-szakasz és a Zarentól Roosebekéig terjedő vonal elleni támadásokat visszaverték. Passchendale és Beolaeere közt az ellenség Moorsladeig és Dadiodeig nyomult előre. Itt a lökést a németek felfogták. Kora reggel a Houthemtól Kamenig a Lys mentén előnyomuló ellenséget ellentámadással visszaverték. A Cambrai és St. Quentin közti harczvonalon hatalmas küzdelem. Az ellenségnek Cambraitól északra nyolcszor megismélt támadásait a Sancourt és Tilloy közti vonalak előtt megkísérelték. Meonvilleben és Cantimpreben az ellenség megvetette lábát. Itt a németek a város nyugati részén, a Schelde mögött állnak és ismételt heves támadásokat visszavertek. Az ellenség támadásai a Cambrai—Mesnières úc mellett és előtt omlottak össze. Marcoingtól délre az ellenség a Mesnières—Crege-Coer csatornaszakasz mögé szorította vissza a németeket. Hasonló erejű támadások Gommelleux-

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: KOLBENHEVER GYULA, királyi tanácsos, műépítő, a budapesti állami felső építőiskola igazgatója, 67 éves korában, Budapest. — GERŐ NÁNDOR, bányamezőnök a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat bányai igazgatója, Budapest. — Guari és felső-szelestei GUARY BÉLA, cászári és királyi kamarás, Sopron vármegye kapuvári járásának főszolgabírája egy bécsi szanatóriumban. — SZOKOLY JÁNOS, 67 éves korában, Budapest. — S. Piszentgyörgyi DACZÓ FERENCZ, nyug. törvényszéki bíró, Budapest. — Dr. bikfalvi Kováts NAGY KÁLMÁN, a Zita-kórház segédorvosa, Budapest. — Dr. STEIN FÜLÖP, királyi tanácsos, ideggyógyorvos, a pesti helyi munkáskórház főorvosa. — MÁDI KISS GUSZTÁV, okleveles gépészmérnök, honvédtüzérfőhadnagy, Budapest. — Munkácsi BAROSSY ISTVÁN, a miskolci járás szolgabírája, a 10-ik honvédegyezkedés hadnagya, Miskolcon. — RÉPÁSZKY BÉLA, belügyminisztériumi miniszteri osztálytanácsos, 55 éves korában, Budapest. — Ifj. KOROKNY LAJOS, a 38-ik közös gyalogezred hadapródjeltöltje, Nagykőrösön. — HUK BDB, 55 éves korában, Hódáságon.

Ö. v. MAÁR ISTVÁNNÉ, szül. Schveninger Karolin, Budapest. — KORMOS IRÉN, 42 éves korában, Kápolnán. — SCHADL JENŐNÉ, szül. Szodfríd Piroka, 28 éves korában Győrben. — GÖNDÖR FERENCZ, szül. POGÁNY ILONKA, 28 éves korában, Budapest. — SZECSŐ SÁNDORNÉ, szül. Fried Erzsébet Budapest.

EGYVELEG.

„Oceán” Konzervgyár és Kereskedelmi Részvénytársaság megtartotta X-ik rendes közgyűlést Ungár Jenő vezérigazgató elnökségével a „Mercur” Váltóüzlet R. T. tanácsstermében. A közgyűlés az igazgatóság által előterjesztett mérleget jóváhagyta, valamint a 668,641 35 K tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatokat elfogadta. Elhatározta továbbá, hogy 1917—18. évi 10-es számú osztalékfelvényét f. év október 1-től kezdve 70 koronával váltassék be. A „Mercur” Váltóüzlet r. t. budapesti és az Általános Forgalmi bank r. t. debreczeni intézet főpénztárnál. Végül Chavanne Miklós és dr. Reisz Jenő az igazgatóságba bevalásztotta.

„Magyar Konfekcióművek R. t., azelőtt Ungár Lipót” cég alatt ötmillió korona alaptőkével részvénytársaság alakult, mely Ungár Lipót nagy konfekció cégnek minden üzemét és folyó üzletét vette

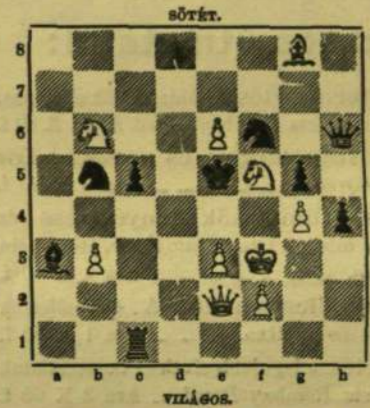
Szerkesztői üzenetek.

Szüretkor. Lévy József és Gyulai Pál híres verséből írja ki a magyar szüret képméltatását. Ha maga nem látott még mai szüretet, akkor miért ír szüretéről. Fanni hagyományai. Nem tud velt mondani Kármán Józsefről, a mi ne volna benne a közkezen forgó iskolai könyvekben; a mi munka inkább iskolai dolgozatokból volna jó.

Bányában. Van benne bizonyos lendület, különösen a befejező részében, de a versetchnika igen kezdetleges és a nyelvében nincs költői szin.

SAKKJÁTÉK.

3121. számú feladvány Fuss O.-tól (Hannover.)

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for Diana powder. It features a large illustration of a man and a woman sitting at a table. The text reads: 'Mindenkinek joga van egy doboz Diana puderhez'. Below the illustration, it says 'Próbadoboz vagy tégely ára 3.— korona, nagy doboz ára 6.— korona.' and 'Főelárusítóhely: DIANA KERESKEDELMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG Budapest, V., Nádor-utca 6. szám.'

Advertisement for 'ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐ ÉS SZANATORIUM BUDAPEST.' It describes the facility as being completely renovated and expanded, and is open all year round. It lists amenities like hot water, pumps, and various treatments.

Advertisement for 'EHRBAR' pianos. It mentions that every piano is accompanied by a piano and a harmonium. It lists 'REMÉNYI MIHÁLY' as the dealer, located at 58. and 60. Budaörs, VII., Király-utca.

Advertisement for 'Hajnövesztő' (hair growth product). It claims to be effective for promoting hair growth and is available at 34, I. em. Budapest, VII., Erzsébet-kürt.

Advertisement for 'Fiatalos, üde arcbőrt' (youthful skin). It offers a 10-day treatment for skin conditions and is available at 34, I. em. Budapest, VII., Erzsébet-kürt.

Advertisement for 'MARGIT-CRÈME'. It features a portrait of a woman and describes the cream as a skin beautifier. It is available at 'FÖLDES KELEMEN laboratoriuma, Aradon.'

Advertisement for 'VELOUR- ÉS FILZ-kalapok' (velvet and felt hats). It offers a wide variety of hats for men and women, available at 'LÖWY R. kalapgyára, Budapest, VII., Károly király-út 9. az udvarban.'

Advertisement for 'szőlőoltványok' (grapevine treatments) and 'szőlővesszők' (grapevines). It promotes 'NOVA' brand products for grape cultivation, available at 'Arad, Szabadság-tér 10. szám.'

Advertisement for 'Dr. FLESCH E. Korona-gyógyszertára, Győr'. It features an illustration of a man and a woman and promotes various medicines for skin and general health.

Advertisement for 'EXHUMÁLÁSOKAT' (exhumations) and 'SZENDE ÉS SZABÓ'. It offers funeral services and is located at 'IV., Károly király-út 4. Interurban telefonszám 51-02.'

FOGAK és teljes fogorok szájpudálás nélkül, a gyökerek eltávolítása fölölsleges Szpecialista fog- és szájbetegségeken.

FOG -tömések, arany fogkoronák és aranyhítek, tükör- és porcelán- és aranytömések. Tia évi 100 állással.

FOG -huzás teljes érzéstelenítéssel; hasznavehető, régi fogorok átalakítottak. Vidékiek egy nap alatt kielégítettnek — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDÜS JAKAB fogorvos, egyetemi orvostudor, Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest, VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

SZŐLŐTELEPÍTŐK becses figyelmébe ajánlva a legjobb és legkiválóbb fajliszta egy és két éves dűngyökerezett **szőlőoltványok**, továbbá Nova és Delaware, valamint többfajta egy és két éves dűngyökerezett legzsebb dírekttermő **szőlővesszők**, melyek minden szőlőbetegségnek ellentállanak és tüdőtermőek. Készlet nagy mennyiség. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. — Cím: Első nagyváradi NOVA szőlőoltványtelep központi irodája **NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.**

Zsiros, fényes arc, mitesser, pattanas ellen a fűz-főle „Mitesser-víz” biztos hatású szer. — 1 üveg 6 K. 3 üvegnek kevesebb nem küldhető **Uj. BÁCZ JÁNOS,** kozmetikai laboratoriuma **Kiskunhalas 66.**

Yes-Qui-Si a címe annak az előnyösen ismert folyóiratnak, melyből a legkönnyebben és leggyorsabban lehet biztos sikerrel megtanulni az angol, francia és német világnyelveket. Mutatvány-számot ingyen küld a Yes-Qui-Si kiadóhivatala Budapest, III., Lajos-utca 92.

Pénzét vissza-fizetem, ha **tyukaszem-szemölcs,** bőrkeményedést a fűz-bálszam három nap alatt fájdalom nélkül gyökerestől ki nem irtja. Ezekre monó háló- és kőszőrnőkről. Ára 1000 K levélrel 2.40 K üvegenként, 3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K. **KEMÉNY, Kassa I. Postaútk 12/123**

Reichs-Deutsche!

Die 9te Kriegsanleihe wird gezeichnet vom **23. Sept. bis 23. Okt. 1918**

A házi- és kertgazdaság hasznos útmutatól: **A zöldségtermesztés. A zöldségfélék eltartása, konzerválása. Irtá Rombay Dezső. Ára 1 K 80 f.** **Az aprójószág tartása és nevelése. Irtá Krolopp Alfréd. — Ára 3 K 60 f.** **A bogycs gyümölcsök tenyésztése és értékesítési módjai. Irtá Szántó Péter, átdolgozta Kuthy Béla. — Ára 1 K 80 f.** **A kis gyümölcsstermelő. A gyümölcsfák tenyésztése és ápolása. — Ára 1 K 80 f.** **Szőlőművelés a legújabb elvek és tapasztalatok alapján. Irtá Rombay Dezső. — Ára 3 K 60 f.** **Melegágy a házikertben. Korai és igen korai konyhakerti vetemények előállítására háziilag. Irtá Sárvoly Sámuel. — Ára 1 K 80 f.** **Kaphatók és megrendelhetők: A Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.**

ROZSNYAY PEPSIN BORA. Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer **étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség** ellen. **Étkezés közben véve, megóv a gyomortherheléstől. Egy üveg ára 6 kor. 50 fill.** **Kapható: minden gyógyszertárban, valamint ROZSNYAY MÁTYÁS Arad, Szabadság-tér.**

SZŐLŐOLTÁNYOKAT elsőrendű érmelléki 1 és 2 éves dűngyökerezett bor- és csemege-fajokban, továbbá NOVA és DELAWARE, valamint több más fajta 1 és 2 éves dűngyökerezett **direkttermő szőlővesszőket** melyek kénporozás és permatezés nélkül is minden szőlőbetegségnek ellentállanak igen bőtermőek, boraik kitűnőek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Cím: **KÁGYI SZABÓ ISTVÁN** érmelléki szőlőoltvány-telepe, Bihardíszeg.

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD négyfelvonásos színijátéka, a **BOLDOGSÁG** Ára 3 korona 50 fillér **A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.** Kapható minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a **„NIMRÓD”** KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot **Állandó melléklete „A vadászeb”** című ebtenyészési szaklap. **Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.** Szerkeszti: lovag **KERPELY BÉLA.**

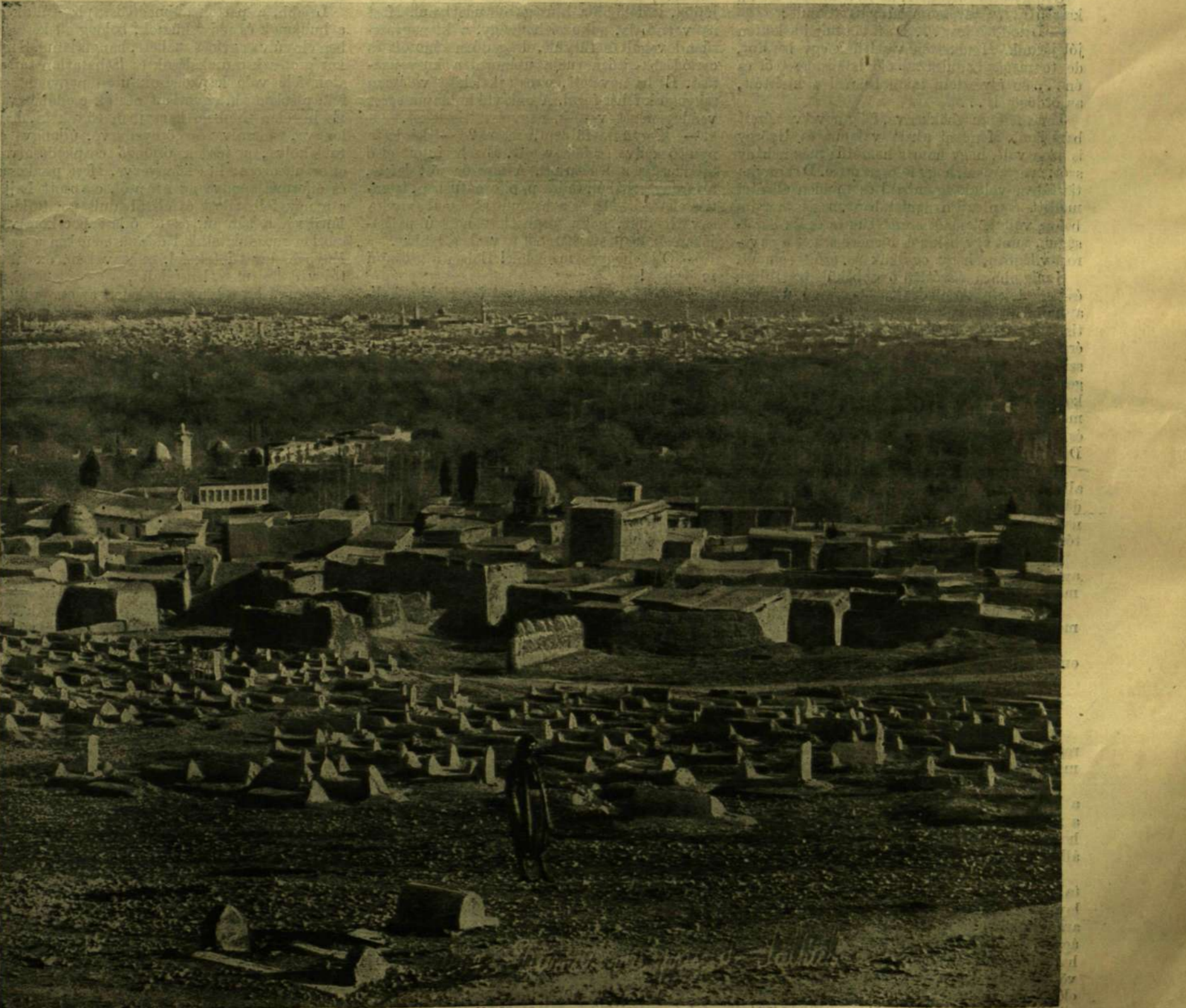
Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 20 K és 4 K háborús pótdíj összesen 24 K fél * * * * * 12 * * * * * 6 * * * * * negyed * * * * * 6 * * * * * 3 * * * * * **Tessék mutatványszámot kérni.** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám. (Franklin-Társulat.)

Megjelent az 1918 évre szóló képes **Hangszer** árjegyzék **WÁGNER** „Hangszer-király” Országszerte elismert elsőrendű magyar **hangszer és beszélőgép** áruháza **Budapest, József-körút 15. sz.** Telefon József **fiók: Ráday-utca 18. sz.** 35-92. **Zenekedvelők ingyen kapják.**

Vidám perczeket szerez magának, ha elolvassa ZSOLDOS LÁSZLÓ új könyvét. Ozime: AZ ÜRGE Ára 5 korona **A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDESBEN**

41. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.) Szerkesztő **HOITSY PÁL** Budapest, Október hó 13. **Szerkesztői iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.** **Egyes szám ára 80 fillér.** **Előfizetési feltételek:** Egészévre — 40.— korona. Félévre — 20.— korona. Negyedévre — 10.— korona. **Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is osztozandó.**

DAMASZKUSZ, MELYET AZ ÁNGOLOK MOST FOGLALTAK EL.